

Estilografia de l'argonauta del coneixement

Illa Flaubert
Autor: Miquel Àngel Riera
Editorial: Destino
Col.: L'Àncora
Pàgines: 234
Preu: 1.400 ptes.

RAMON LLADÓ

Miquel Àngel Riera, poeta-narrador, fabulador de bellíssimes impossibilitats literàries, acaba d'incorporar a les lletres catalanes una nova entelèquia, una altra bella impossibilitat: l'home ras. Es tracta d'un ésser saturnià, reflexiu, esquerp, que ha gosat esquivar les diferents formes en què es manifesta el gregarisme i la instal·lació, així com l'amenaça tribal. Es pot dir que la seva penúria extrema (voluntàriament assumida), la seva manca d'ésser, per fluctuació de la identitat i per refús, constitueixen la seva veritable manera d'ésser. Els seus actes quotidians s'han reduït al mínim, i s'ha acostat a una forma mística de solitud. Per animar la seva existència només disposa de modulacions quimèriques, per utilitzar la bella fórmula d'Eric Villeneuve.

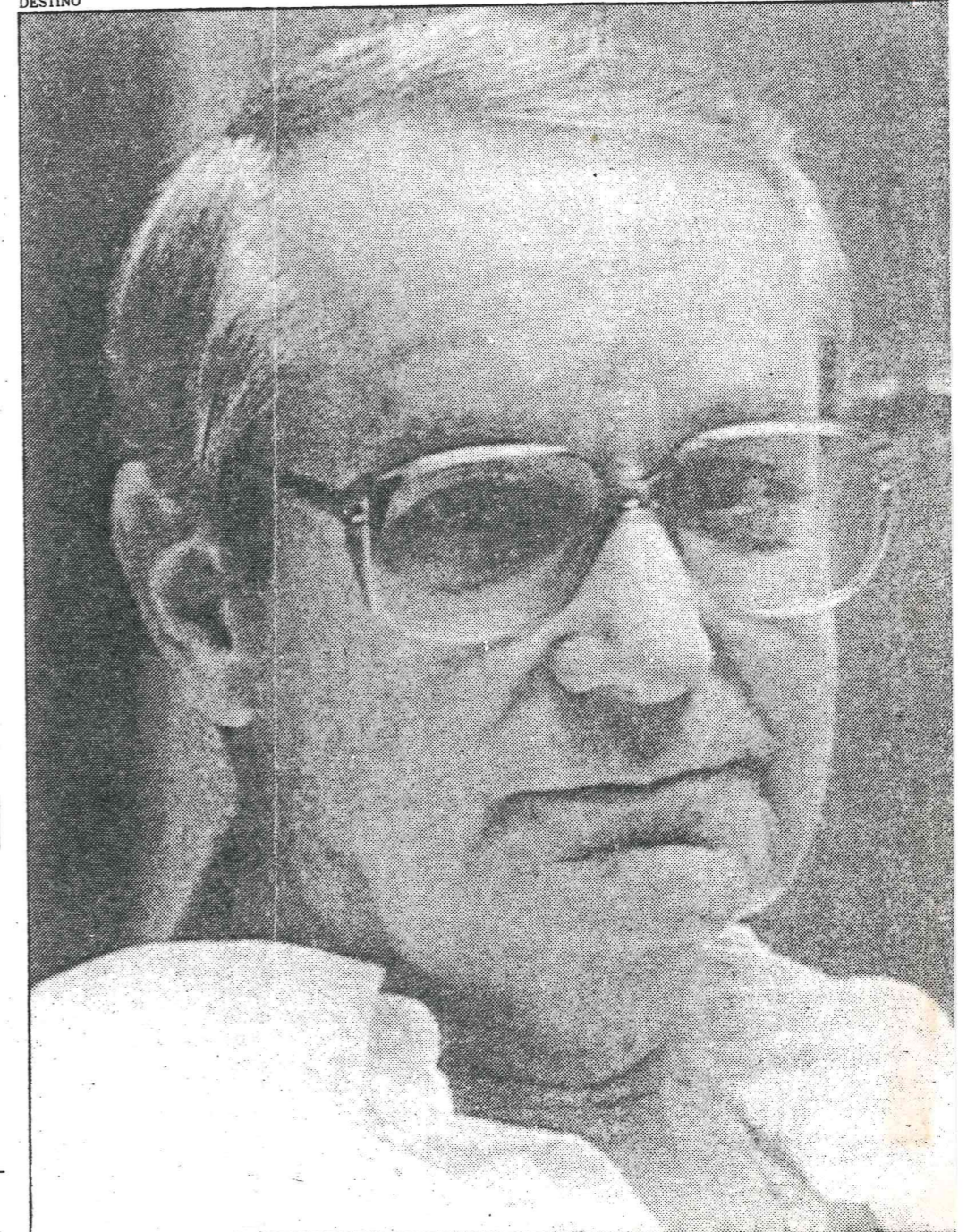
No és un rebel, sinó un

La referència
al autor
de "L'educació
sentimental"
no és un mer
joc intertextual

Riera ha encaixat
la seva obra
en un projecte
de relectura
de la tradició
europea

DESTINO

No és un rebel sinó un rebuig. Ha abandonat la vida confortable de la família i s'ha reclòs en un racó de terra enmig del mar. Argonauta del coneixement, intentarà extreure de la vida el màxim de substància amb el mínim de despesa. La seva proverbial gasiveria de temps el farà un malalt de l'estalvi. L'espai del seu tresor, del seu degoteig, alhora objecte i marc de reflexió, serà un reducte de la geografia i de la ment a la mesura de l'home, una illa que es pot contemplar sencera de mar endins "sols que és distàncies no gaire més d'una milla". Aquesta doble avarícia del temps i de la mort vertebrarà una aventura de la subjectivitat, una espècie de robinsonisme mental. En comptes d'aprendre a sobreviure a base d'astúcia i filosofia, s'imposarà una ascisió més pròpia de l'artista (d'aquí ve el títol d'illa Flaubert) que del pensador o del pioner. Aquesta serà la seva revenja, la mane-

ra de manifestar el seu, de rebuig: de la mort i del temps.

El propòsit d'aquest fugitiu que ha manllevat el gest mallarmera de posar la vida entre parèntesi (el parèntesi no solament geogràfic de l'illa) serà capgirar, ja al llindar de la maduresa, la direcció de la seva vida, refer la seva "manera feble de ser persona". Enclaustrat a l'illa, espai alhora real i fecundat per la imaginació, d'on sortirà per navegar o per anar a buscar una dona, cultivarà la soledat, la mirada gratuïta, exercirà la memòria. Aquest espai insular simbòlic, que té molt també de volum atraient, d'imatge lúbrica (lloc on es fa i es desfà la imatge impossible de les dones estimades i perdudes) i també, necessàriament, de temple on serà oficiada aquesta litúrgia contra la mort, esdevé el centre on confluiran totes les línies de força i totes les connotacions.

Riera ha encaixat la seva

ambiciosa obra en un projecte de relectura de la tradició europea. La seva trajectòria fins avui ho demostra. La referència a Flaubert no és un mer joc intertextual, sinó un homenatge explícit, i això sol ja és altament significatiu. M'explicaré: no és freqüent trobar als nostres dies autors que professin una idea no ingènua de la ficció i que sàpiguen articular-la amb un discurs intel·ligent i crític sense lliscar cap al prospecte conceptualista, ni abandonar el món de la sensació, que és el territori de la literatura. Cada frase ho ha de dir tot, la suggestió mental, el replec analític, però no ha de presuposar res. A *Illa Flaubert*, com que la ficció no té incidències espectaculars, es redueix a una suspensió imaginativa i, com a conseqüència, el present i el passat es confonen i es superposen.

L'ordenació general del llibre respon a aquesta apa-

Miquel Àngel Riera és un dels pocs autors actuals que prodiga la invenció verbal

rent simplicitat expositiva. La ficció sembla emmirallar la tècnica narrativa. L'acció no avança a partir d'una successió cronològica d'episodis, sinó a través de l'atzar de les sensacions i dels records que arriben desordenats a la consciència. L'autor mallorquí ens demostra que la prolixitat en l'anàlisi de situacions, la demora en la descripció, no són l'anvers de l'exactitud i del rigor, i per això l'advocació de Flaubert no és una anècdota, o una picada d'ull més o menys deliberada, sinó una autoironia perfectament a l'altura del seu repte, justament a causa de la seva discreció. Riera ha escrit no

pas el llibre sobre el no-res, de què parlava l'autor a *L'educació sentimental*, sinó el llibre que parla a partir del no-res, que novel·la la inaniació, la por a la mort, l'oblit i l'abandó de l'ésser humà amputat de l'imaginari de la tendresa i encarat a l'angoixa de la mort.

Riera prodiga la invenció verbal, cosa poc freqüent avui entre els escriptors. Aquest vessant s'afegeix a la incalculable productivitat dialectal mallorquina i a una intensificació estilística molt modulada. Certs passatges de tradició verista, sobretot en les escenes de comerç carnal, no enterboleixen la contenció

general de l'obra. La seva frase va encerclant els objectes, les reminiscències, els personatges adjacents de manera acumulativa i sinuosa com la mirada que l'ex-professor passa pels contorns sensuals de l'illa que ha triat com a objecte del desig, finalment inacomplert. El lèxic és vigorós i desfogat. Ni l'un ni l'altre no són mai, però, hermètics ni barrocs, com ha dit algun crític. El seu verb és alhora reflexiu i líric, les seves paraules a voltes alades i ingràvides, a voltes feixugues com un rellotge de sorra. Una aventura alhora petita i immensa a cada tombant de la lectura.

JOANSOLÀ

Per protegir la llengua dels innombrables obstacles amb què compta, el país està avui organitzat de la següent manera (ni exhaustiva ni exacta). D'una banda hi ha direccions generals de política lingüística, ramificades sovint en departaments d'assessorament, d'ensenyament o de sociolingüística. Renuncio a saber el nombre de gent implicada. A Catalunya, per exemple, hi ha un centenar de persones que assessoren les escoles en l'ensenyament del català (fem una primera butada: no hi ha més assessors que escoles efectivament necessitades del servei?). D'una altra banda, hi ha els reciclatges de

clatges és francament (i reconegudament) minso, a pesar dels milers de certificats (que és el que compta al capdavant).

Després hi ha les classes d'adults, un altre muntatge impressionant comparable a l'anterior en esforç i en resultats (és una caricatura, però la sento massa sovint, que hi assisteixen senyores desvagades). Paral·lelament a aquestes classes hi ha una junta que reconeix títols: poseu-hi una cinquantena de persones

allà: per exemple, els d'immersió, que sembla que són una de les iniciatives més afortunades i de fruits més clars (tot i que, però, costen un ull de la cara).

Ara vindrien els exèrcits d'assessors i correctors infiltrats als diaris, a les revistes, a les televisions, a les ràdios, a les universitats, als ajuntaments, en empreses comercials. Aquests serveis sovint funcionen de manera més racional i estable (amb locals, prèviament remodelats...)

cada detall que els usuaris necessitaran consultar). Aquests serveis, entre altres coses, corregeixen, tradueixen i fins redacten els papers dels usuaris. També pot ser que al darrere d'aquests serveis hi hagi una comissió de seguiment: quinze o vint persones que es reuneixen dues o tres vegades l'any, etc.

¿Aneu sumant (les persones, les hores i els diners)? Per això, quan es parla de la llengua (o de qualsevol cosa), sempre es diu "és que no hi

què són set mil milions?). La rondalla ara es podria fer paràbola. Veuriem, al darrere d'aquests muntatges, molta gent instal·lada que se'n renta les mans (tot resolt, cap problema, ja m'ho corregiran aquells) o se'n frega les mans ("en viuen": pregunteu-ho a les empreses de publicitat, amb els corresponents assessors lingüístics, etc.). Si vau treure el nas per les parades de Sant Jordi i hi vau veure la quantitat de títols dedicats a la llengua (sense comptar-hi les revistes i els

Novament anem a raure a un problema d'arrels: mentre no es moguin les exigències legals... Tothom que hi està relacionat reconeix que tot aquell esforç immens produeix uns fruits tan absolutament imprescindibles com vulgueu (efectivament, el català necessita que algú estableixi vocabularis específics, etc.), però molt raquífics i dubtosos en la pràctica. Com que les exigències legals ja són una cançó massa gastada, en algun país, i fins i tot a casa nostra (concretament a l'Ajuntament de Manacor) s'ha recorregut a una altra estratègia que sembla que podria ser l'ou de Colom. Res de cursos gratuïts ni de sagnies semblants: que tothom es naci els coneixements que li

AL'ENTORN DE LA LLENGUA

Rondalla de l'esforç immens